

Pravni temelji kazenske odgovornosti pravne osebe

Societas delinquere non potest

Doc. dr. Miha Šepec
Pravna fakulteta Univerze v
Mariboru

Kazenskopravna odgovornost pravne osebe

- Zakaj pravne osebe sploh kazensko preganjati?
- Identiteta pravne osebe – koga kaznovati (vodstvo, družbenike, zaposlene)?
- Ali je res potrebno kazensko sankcioniranje?

Teoretični pogledi na kazensko odgovornost pravnih oseb

- **1. Objektivna odgovornost** (strict liability)
- Primer: British Steel plc (smrt delavca zaradi nevarnih razmer)
- Vicarious liability (nadomestna odgovornost)
- Odgovornost za ravnanje zaposlenih, katerim je delo naloženo
- Coppen v. Moore – lastnik trgovine je enako odgovoren kot asistent, ki deluje kot agent trgovine
- Bistven je nadzor nad podrejenim
- V kazenskem pravu je tak prenos odgovornosti v nasprotju z načelom krivdne odgovornosti
- **2. Teorija identifikacije (identification theory – alter ego)**
- Zahteva se mentalni/zavestni element pri ravnanju pravne osebe
- Kdo ravna v imenu pravne osebe?
- „directing mind and will“ of the company
- Tesco Supermarkets v. Nattrass
- Vodja trgovine postavi previsoke cene za izdelke, kar krši zakon o trgovinskem poslovanju

Teoretični pogledi na kazensko odgovornost pravnih oseb

- **3. Teorija organizacijskega konteksta (structural context)**
- Zaposleni deluje kot predstavnik organizacije, ta pa ustvarja organizacijski kontekst v katerem posameznik deluje
- Alphacell Ltd v. Woodward (strupena snov v domeni korporacije preide v reko)
- **4. Teorija pripisljivosti (attribution theory)**
- Ali ravnanje posameznika lahko pripišemo pravni osebi
- Položaj posameznika ni več ključen!
- **5. Teorija interesa (ZDA)**
- Ali je dejanje zaposlenega v interesu pravne osebe?
- **6. Teorija kolektivne volje (aggregation theory)**
- Odgovornost pravne osebe za skupek krivde več posameznikov
- United States v. Bank of New England

Slovenska ureditev

- KZ-1 – 42. člen (Odgovornost pravnih oseb za kazniva dejanja)
- Zakon o odgovornosti pravnih oseb za KD
- Akcesorna odgovornost
- Formalni temelj odgovornosti (4. člen ZOPOKD)
- Storilec je KD storil **v imenu, na račun ali v korist** pravne osebe
- Materialni temelji odgovornosti:
 - 1) če pomeni storjeno kaznivo dejanje izvršitev protipravnega sklepa, naloga ali odobritve njenih vodstvenih ali nadzornih organov;
 - 2) če so njeni vodstveni ali nadzorni organi vplivali na storilca ali mu omogočili, da je storil kaznivo dejanje;
 - 3) če pridobi protipravno premoženjsko korist iz kaznivega dejanja ali predmete, nastale s kaznivim dejanjem;
 - 4) če so njeni vodstveni ali nadzorni organi opustili dolžno nadzorstvo nad zakonitostjo ravnanja njim podrejenih delavcev.

Slovenska ureditev

- Krivda pravne osebe ali objektivna odgovornost?
- Odgovornost pravne osebe temelji na njeni formalni povezanosti s storilcem in njenim materialnim prispevkom h kaznivemu dejanju, ki izvira iz zavestnega delovanja njenih vodstvenih ali nadzornih organov
- Storilec deluje v okviru pooblastila

Posebnosti

- Vodstveni ali nadzorni organi?
- Pravna oseba lahko odgovarja samo za določena KD, ne vsa (npr. povzročitev smrti iz malomarnosti)
- Kazni za pravno osebo (denarna kazen 10.000,00 evrov – 1.000.000,00 evrov, odvzem premoženja – polovico ali celo!, prenehanje pravne osebe, prepoved razpolaganja z vrednostnimi papirji, katerih imetnica je pravna oseba)
- Sankcijo mogoče izreči tudi pravni naslednici, če so vodstveni ali nadzorni organi vedeli za KD (primer navideznega prenehanja pravne osebe)
- Varnostni ukrepi (objava sodbe, prepoved določene gospodarske dejavnosti)
- Pravna oseba v kazenskem postopku kot samostojni subjekt ali le privesek storilca – primer sporazuma o priznanju krivde
- Enoosebni doo?

- Hvala za pozornost